कक्षा दसमा अध्ययनरत विद्यार्थीहरूको निमन्त्रणा पत्र लेखन क्षमता

विष्णुकुमारी पोखेल

परीक्षा रोल नं. ७२२८०२९

त्रि.वि. दर्ता नं. ९-२-८३१-८-२०१०

त्रिभुवन विश्वविद्यालय, शिक्षाशास्त्र सङ्काय, नेपाली भाषा शिक्षा विभागअन्तर्गत
स्नातकोत्तर तह चौथो सत्रको नेपा.शि. ५४४ पाठ्यांशको
प्रयोजनका लागि प्रस्तुत

शोधपत्र

नेपाली भाषा शिक्षा विभाग

त्रि.वि., कीर्तिपुर

२०७६

कक्षा दसमा अध्ययनरत विद्यार्थीहरूको निमन्त्रणा पत्र लेखन क्षमता

८३/०७६

विष्णुकुमारी पोखेल

प्रतिबद्धता पत्र

कक्षा दसमा अध्ययनरत विद्यार्थीहरूको निमन्त्रणा पत्र लेखन क्षमता शीर्षकमा शोधपत्र तयार पार्दा प्रयोग उपयोगमा ल्याएका शोध प्रतिवेदनभित्रका सामग्रीहरू नितान्त मौलिक हुन् । प्रस्तुत शोधपत्रमा आवश्यकताअनुसार स्रोत खुलाएर वाक्यांश तथा वाक्यहरू साभार गरिएको छ । यस शोधपत्रका अंश अन्य प्रयोजनका लागि उपयोग र प्रकाशनमा आएका छैनन् । अतः यो शोधपत्र नितान्त मौलिक भएको प्रतिबद्धता व्यक्त गर्दछु ।

....

शोधार्थी

विष्णु कुमारी पोखेल

मिति : २०७६/०३/१५

शोधनिर्देशकको सिफारिसपत्र

त्रिभुवन विश्वविद्यालय, शिक्षाशास्त्र सङ्कायअन्तर्गत नेपाली भाषा शिक्षा विभाग स्नातकोत्तर तह चौथो सत्रकी छात्रा विष्णु कुमारी पोखेलले *कक्षा दसमा अध्ययनरत विद्यार्थीहरूको निमन्त्रणा पत्र लेखन क्षमता* शीर्षकको शोधपत्र मेरो निर्देशनमा रहेर तयार पार्नुभएको हो । यस शोधपत्रको आवश्यक मूल्याङ्कनका लागि सिफारिस गर्दछु ।

....

उपप्रा.डा. केशव भुसाल

(शोधनिर्देशक)

शिक्षाशास्त्र सङ्काय

नेपाली भाषा शिक्षा विभाग

त्रि.वि., कीर्तिपुर

मिति : २०७६/०४/०५

July 21, 2019

शिक्षाशास्त्र सङ्काय

नेपाली भाषा शिक्षा विभाग

त्रि.वि. कीर्तिपुर

स्वीकृति पत्र

त्रिभुवन विश्वविद्यालय, शिक्षाशास्त्र सङ्काय, नेपाली भाषा शिक्षा विभागअन्तर्गत स्नातकोत्तर तह चौथो सत्रको नेपा.शि. ५४४ पाठ्यांशको आवश्यकता पूर्तिका लागि छात्रा विष्णु कुमारी पोखेलद्वारा *कक्षा दसमा अध्ययनरत विद्यार्थीहरूको निमन्त्रणा पत्र लेखन क्षमता* शीर्षकमा तयार गरिएको यो शोधपत्र स्नातकोत्तर उपाधिका लागि उचित ठहरिएकाले स्वीकृति प्रदान गरिएको छ ।

शोध मूल्याङ्कन समिति

१.	प्रा.डा. रामप्रसाद भट्टराई (विभागीय प्रमुख)	....
२.	प्रा.डा. शर्वराज आचार्य (शोधविशेषज्ञ)	....
३.	उपप्रा.डा. केशव भुसाल (शोधनिर्देशक)	....

मिति : २०७६/०४/१९

August 4, 2019

कृतज्ञताज्ञापन

प्रस्तुत *कक्षा दसमा अध्ययनरत विद्यार्थीहरूको निमन्त्रणा पत्र लेखन क्षमताको अध्ययन* शीर्षकको शोधकार्य त्रिभुवन विश्वविद्यालय, शिक्षाशास्त्र सङ्काय, नेपाली भाषा शिक्षा विभागअन्तर्गत स्नातकोत्तर तह एम.एड. चौथो सत्रको नेपा.शि. ५४४ पाठ्यांशको प्रयोजनार्थ प्रस्तुत गरिएको हो ।

प्रस्तुत शीर्षकको शोधप्रस्ताव स्वीकृत गरी अध्ययनका लागि अवसर प्रदान गर्ने नेपाली भाषा शिक्षा विभाग र यस शोधकार्यको शीर्षक छनोटदेखि लिएर सामग्री सङ्कलन, लेखन र परिमार्जनका साथ पूर्णता प्राप्त गरुञ्जेल अनेकौँ व्यस्तताका बाबजुद पनि शब्द शब्दमा सहज र सचेत गराउँदै समुचित मार्गनिर्देशन गर्नुहुने मेरा शोधनिर्देशक आदरणीय गुरु उपप्रा.डा. केशव भुसालप्रति हार्दिक कृतज्ञता ज्ञापन गर्न चाहन्छु । शोधकार्यमा आवश्यक सल्लाह र सहयोग गर्नुहुने श्रद्धेय गुरु विभागीय प्रमुख प्रा.डा. रामप्रसाद भट्टराई लगायत सम्पूर्ण शिक्षक शिक्षिकाप्रति हार्दिक कृतज्ञता व्यक्त गर्न चाहन्छु ।

मलाई मेरो जीवनका हरेक क्षणमा प्रेरणा, हौसला, प्रोत्साहन र सुझाव, सल्लाह दिई विश्वविद्यालयसम्मको अध्ययन पूरा गर्न आशीर्वाद प्रदान गर्नुहुने आदरणीय बुवा नेत्रप्रसाद पोखेल तथा आमा डिल्लीमाया पोखेलका साथै सम्पूर्ण पोखेल परिवारप्रति आभार प्रकट गर्न चाहान्छु । यस शोधपत्रमा आवश्यक सल्लाह र सहयोग गर्नुहुने पुष्पराज जोशी, टेकराज जोशी, प्रतिभा सुवेदी, पुष्करराज पन्त, सरस्वती धानुक, सुशीला अधिकारी, विस्ना ओझा, विक्रम ढकाल, निर्मला लुइटेल, सरु आपागाई लगायत सम्पूर्ण सहयोगी मनप्रति हार्दिक कृतज्ञता व्यक्त गर्न चाहन्छु ।

अन्त्यमा शोधपत्रको टङ्कन गरी सहयोग गर्नुहुने 'जी' कम्प्युटर सेन्टर, कीर्तिपुरका दाजु जितेन महर्जनलाई हार्दिक धन्यवाद व्यक्त गर्दै उचित मूल्याङ्कनका लागि नेपाली भाषा शिक्षा विभाग समक्ष पेश गर्दछु ।

विष्णु कुमारी पोखेल

नेपाली भाषा शिक्षा विभाग

त्रि.वि., कीर्तिपुर

शोधसार

प्रस्तुत शोध कक्षा दसमा अध्ययनरत विद्यार्थीहरूको निमन्त्रणा पत्र लेखनमा आधारित रहेको छ । यस शोधमा कक्षा दसमा अध्ययनरत विद्यार्थीहरूको निमन्त्रणा पत्र लेखन क्षमताको अध्ययन गर्नु, लैङ्गिकताका आधारमा कक्षा दसमा अध्ययनरत विद्यार्थीहरूको निमन्त्रणा पत्र लेखन क्षमताको तुलना गर्नु र भाषिक पृष्ठभूमिका आधारमा कक्षा दसमा अध्ययनरत विद्यार्थीको निमन्त्रणा पत्र लेखन क्षमता पत्ता लगाउनु प्रस्तुत शोधको उद्देश्य रहेको छ ।

प्रस्तुत अध्ययनका लागि झापा जिल्लामा अध्ययनरत कक्षा दसका विद्यार्थीहरूलाई सम्पूर्ण जनसङ्ख्याका रूपमा लिइएको छ । विद्यार्थीको छनोटको लागि सोद्देश्य नमुना छनोट निर्धारण गरिएको छ । नमुना छनोटका लागि झापा जिल्लाका सम्पूर्ण जनसङ्ख्यालाई लिएर सम्भव नहुने भएकाले झापा जिल्लाका अन्तर्गतका ५ ओटा सामुदायिक र ५ ओटा संस्थागत विद्यालयलाई छनोट गरिएको छ । उक्त विद्यालयमा अध्ययनरत विद्यार्थीहरूमध्येबाट लैङ्गिकता, विद्यालयको प्रकृति र भाषिक पृष्ठभूमिका आधारमा प्रत्येक विद्यालयबाट १०/१० जनाका दरले जम्म १०० जना विद्यार्थीहरू नमुनाका रूपमा छनोट गरिएको छ । जसअन्तर्गत ५० जना छात्र र ५० जना छात्रा लिइने छ भने सामुदायिक विद्यालयबाट ५० जना र संस्थागत विद्यालयबाट ५० जना विद्यार्थीहरू नमुनाका रूपमा लिइएको छ ।

प्रस्तुत शोधबाट प्राप्त तथ्याङ्कलाई पृष्ठभूमिका आधारमा, लैङ्गिकता, विद्यालय प्रकृति आदिका सम्पूर्ण पक्षहरूका आधारमा छुट्टाछुट्टै तालिका, र स्तम्भचित्र र वृत्तचित्रमा राखेर देखाइएकोछ । जसका कारणले प्रस्तुत अध्ययन र यस अध्ययनमा रहेको विद्यार्थीहरू बिचको फरक सहज रूपमा प्रष्ट पार्न सकिन्छ । तथ्याङ्क विश्लेषणलाई तिन आधारहरूमा राखेर विश्लेषण गरिएको छ । प्रतिशतका आधारमा, मध्यमानका आधारमा र मानक विचलनका आधारमा गरिएको छ ।

विषयसूची

पृष्ठ

अध्याय एक

शोधपरिचय

अध्ययनको पृष्ठभूमि	१
समस्याकथन	३
अध्ययनको उद्देश्य	३
प्राक्कल्पना	४
अध्ययनको औचित्य	५
अध्ययनको परिसीमा	५
अध्ययनको रूपरेखा	६

अध्याय दुई

पूर्वकार्यको पुनरावलोकन र सैद्धान्तिक अवधारणा

पूर्वकार्यको पुनरावलोकन	७
सैद्धान्तिक अवधारणा	१५
पत्रको परिचय	१५
पत्रका प्रकार	१५
पत्रका अङ्ग/भाग	१६
पत्र रचनाका तरिका	१७
निमन्त्रणा पत्रको परिचय	१७
निमन्त्रणा पत्रका प्रकार	१८
निमन्त्रणा पत्र लेखनमा ध्यानमा दिनुपर्ने कुराहरू	२१

अध्याय तीन

अध्ययन विधि र प्रक्रिया

अध्ययन विधि २२

जनसङ्ख्या २२

प्रतिनिधि नमुना २२

तथ्याङ्क सङ्कलनका साधनहरू २३

सामग्री निर्माण र पूर्वपरीक्षण २४

तथ्याङ्क सङ्कलन २४

तथ्याङ्कको व्याख्या र विश्लेषण २५

अध्याय चार

व्याख्या र विश्लेषण

समग्र विद्यार्थीको निमन्त्रणा पत्र लेखन क्षमता २७

प्रतिशतका आधारमा समग्र विद्यार्थीहरूको निमन्त्रणा पत्र लेखन क्षमता २७

मध्यमान र मानक विचलनका आधारमा समग्र विद्यार्थीहरूको निमन्त्रणापत्र लेखन क्षमता २८

विद्यालय प्रकृतिका आधारमा निमन्त्रणा पत्र लेखन क्षमता ३०

प्रतिशतका आधारमा संस्थागत विद्यालयका विद्यार्थीहरूको निमन्त्रणा पत्र लेखन क्षमता ३३

मध्यमान र मानक विचलनका आधारमा संस्थागत विद्यालयका विद्यार्थीहरूको निमन्त्रणालेखन क्षमता ३४

प्रतिशतका आधारमा सामुदायिक विद्यालयका विद्यार्थीहरूको निमन्त्रणा पत्र लेखन क्षमता ३६

मध्यमान र मानक विचलनका आधारमा सामुदायिक विद्यालयका विद्यार्थीहरूको निमन्त्रणा पत्र लेखन ३७

लैङ्गिकताका आधारमा विद्यार्थीहरूको निमन्त्रणा पत्र लेखन क्षमताको अध्ययन ३८
प्रतिशतका आधारमा छात्रा विद्यार्थीहरूको निमन्त्रणा पत्र लेखन क्षमता ४०
मध्यमान र मानक विचलनका आधारमा छात्रा विद्यार्थीहरूको निमन्त्रणा लेखन क्षमताको अध्ययन ४१
प्रतिशतका आधारमा छात्र विद्यार्थीको निमन्त्रणा पत्र लेखन क्षमता ४३
मध्यमान र मानक विचलनका आधारमा छात्र विद्यार्थीहरूको निमन्त्रणा लेखन क्षमता ४४
भाषिक पृष्ठभूमिका आधारमा विद्यार्थीहरूको निमन्त्रणा लेखन क्षमता ४६
प्रतिशतका आधारमा नेपाली दोस्रोभाषी विद्यार्थीको निमन्त्रणा लेखन क्षमता ४८
प्रतिशतका आधारमा नेपाली पहिलो भाषी विद्यार्थीहरूको निमन्त्रणा लेखन क्षमता ४९
मध्यमान र मानक विचलनका आधारमा पहिलोभाषी विद्यार्थीहरूको निमन्त्रणा लेखन क्षमता ५१

अध्याय पाँच

सारांश, निष्कर्ष र उपयोगिता

सारांश ५३
निष्कर्ष ५५
उपयोगिता ५७
सन्दर्भ सामग्रीसूची ५९
परिशिष्ट
व्यक्तिवृत्त

तालिका सूची

पृष्ठ

तालिका १ प्रतिशतका आधारमा समग्र विद्यार्थीहरूको निमन्त्रणा पत्र लेखन क्षमता २७

तालिका २ मध्यमान र मानक विचलनका आधारमा समग्र विद्यार्थीहरूको निमन्त्रणा पत्र लेखन क्षमता २९

तालिका ३ विद्यालय प्रकृतिका आधारमा निमन्त्रणा पत्र लेखन क्षमता ३१

तालिका ४ प्रतिशतका आधारमा संस्थागत विद्यालयका विद्यार्थीहरूको निमन्त्रणा पत्र लेखन क्षमता ३३

तालिका ५ मध्यमान र मानक विचलनका आधारमा संस्थागत विद्यालयका विद्यार्थीहरूको निमन्त्रणा पत्र लेखन क्षमता ३४

तालिका ६ प्रतिशतका आधारमा सामुदायिक विद्यालयका विद्यार्थीहरूको निमन्त्रणा पत्र लेखन क्षमता ३६

तालिका ७ मध्यमान र मानक विचलनका आधारमा सामुदायिक विद्यालयका विद्यार्थीहरूको निर्देशित निमन्त्रणा पत्र लेखन क्षमता ३७

तालिका ८ लैङ्गिकताका आधारमा विद्यार्थीहरूको निमन्त्रणा पत्र लेखन क्षमता ३९

तालिका ९ प्रतिशतका आधारमा छात्रा विद्यार्थीहरूको निमन्त्रणा पत्र लेखन क्षमता ४१

तालिका १० मध्यमान र मानक विचलनका आधारमा छात्रा विद्यार्थीहरूको निमन्त्रणा पत्र लेखन क्षमता ४२

तालिका ११ प्रतिशतका आधारमा छात्र विद्यार्थीको निमन्त्रणा पत्र लेखन क्षमता ४४

तालिका १२ मध्यमान र मानक विचलनका आधारमा छात्र विद्यार्थीहरूको निमन्त्रणा पत्र लेखन क्षमता ४५

तालिका १३ भाषिक पृष्ठभूमिका आधारमा विद्यार्थीहरूको निमन्त्रणा पत्र लेखन क्षमताको तुलना ४६

तालिका १४ प्रतिशतका आधारमा नेपाली दोस्रोभाषी विद्यार्थीहरूको निमन्त्रणा पत्र लेखन क्षमता ४८

तालिका १५	मध्यमान र मानक विचलनका आधारमा नेपाली दोस्रो भाषी विद्यार्थीहरूको निमन्त्रणा लेखन क्षमता	४८
तालिका १६	प्रतिशतका आधारमा नेपाली पहिलोभाषी विद्यार्थीको निमन्त्रणा लेखन क्षमता	५०
तालिका १७	मध्यमान र मानक विचलनका आधारमा पहिलोभाषी विद्यार्थीहरूको निमन्त्रणा पत्र लेखन क्षमता	५१

स्तम्भ चित्र सूची

		पृष्ठ
स्तम्भ चित्र १	समग्र विद्यार्थीहरूको निमन्त्रणा पत्र लेखन क्षमता	३०
स्तम्भ चित्र २	विद्यालय प्रकृतिका आधारमा विद्यार्थीहरूको निर्देशित निमन्त्रणा पत्र लेखन क्षमता	३२
स्तम्भ चित्र ३	मध्यमान र मानक विचलनका आधारमा सामुदायिक विद्यालयका विद्यार्थी निमन्त्रणा पत्र लेखन क्षमताको स्तम्भ चित्र	३८
स्तम्भ चित्र ४	लैङ्गिकताका आधारमा विद्यार्थीहरूको निमन्त्रणा पत्र लेखन क्षमताको तुलना	४०
स्तम्भ चित्र ५	भाषिक पृष्ठभूमिका आधारमा विद्यार्थीहरूको निमन्त्रणा पत्र लेखन क्षमताको तुलना	४७
स्तम्भ चित्र ६	मध्यमान र मानक विचलनका आधारमा नेपाली दोस्रोभाषी विद्यार्थीहरूको निमन्त्रणा लेखन क्षमता	४९
स्तम्भ चित्र ७	मध्यमान र मानक विचलनका आधारमा नेपाली पहिलोभाषी विद्यार्थीहरूको निमन्त्रणा लेखन क्षमता	५२

वृत्त चित्र सूची

		पृष्ठ
वृत्तचित्र १	मध्यमान र मानक विचलनका आधारमा विद्यार्थीहरूको निमन्त्रणा लेखन क्षमताको स्थिति	३५
वृत्तचित्र २	मध्यमान र मानक विचलनका आधारमा छात्रा विद्यार्थीहरूको निमन्त्रणा पत्र लेखन क्षमता	४३
वृत्तचित्र ३	मध्यमान र मानक विचलनका आधारमा छात्र विद्यार्थीहरूको निमन्त्रणा पत्र लेखन क्षमता	४५

सङ्क्षिप्त शब्दसूची

प्रा.डा.	:	प्राध्यापक डाक्टर
उपप्रा.	:	उपप्राध्यापक
क्र.सं.	:	क्रम सङ्ख्या
सं	:	सङ्ख्या
नेपा.शि.	:	नेपाली शिक्षा
प्र.	:	प्रतिशत
पृ.	:	पृष्ठ
त्रि.वि.	:	त्रिभुवन विश्वविद्यालय